

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo sancti marci eua[n]geliste.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

In festo sancti marci euāgeliste. fo. ccj.

pus illius aduentus. ¶ Ad secū
dam respōdetur negādo conse
quentiā. et ratio est. qz vt habe
tur vbi sup̄ ad quintū. Illa signa
posta sunt ad manifestanduz q̄
quandoq; mundus finietur. non
autem ad manifestanduz deter
minatuz tempus quādo finiet.
Ponūtur autem inter illa signa
aliqua que q̄si a mundi exordio
fuerūt. sicut q̄ surget gens con
tra gentē. ⁊ q̄ terremotus erūt
per loca. sed instante mūdi fine
bec abūdantius euentēt. que aut
sit illa mensura horū signozum
que ante finem mundi erit ma
nifestum nobis esse non potest.
¶ Ad tertiam respōdetur negā
do p̄sequentia. et ratio est. quia
(vt habetur vbi supra ad p̄mū.)
sicut dicit augustinus li. lxxxiij.
q. Ultimas etas mundi compa
ratur vltime etati hominis. que
determinato numero annoꝝ nō
diffinitur sicut alie etates diffi
niūtur. sed quādoq; tantū durat
q̄rum omnes alie vel etiam am
plius. Unde etiam ista vltima
etas nō potest determinato an
noꝝum generationū numerū dif
finiri. ¶ Ad quartā respōdetur
negando p̄nam. et ratio est. quia
(vt habetur. iij. sen. di. clviij. q. j.
ar. j. q. iij. ad tertiu.) Per hoc q̄ di
citur nouissima hora vel ex simi
libus locutionibus que in scri
ptura dicūtur nō videtur aliqua
determinata quātitas temporis
sciri. non enim illa sunt dicta ad
significandū breuez horā ipsius

temporis. sed ad significandum
statū mundi qui est quasi nouissi
ma etas. qui quāto tempore du
rat nō est diffinitū. nō enim legi
euāgelice alius status succedet
qui ad p̄fectū adducit sicut ipsa
succedit legi veteri ⁊ lex vetus
legi nature. ¶ Ad vltimā respō
detur q̄ magister sanct⁹ vincen
tius nō assererat determinate fi
nem mūdi sed verisimiliter pro
pter scelera multa regnantia in
mundo. ⁊ p̄pter frequentia signa
assererat breuiter esse.

M festo s̄
cti marci euā
geliste ē euan
gelium. Ego
sum vitis ve
ra ⁊c. Jo. iij.

¶ Circa q̄d pos
sunt disputari sequētes questio
nes. ¶ Prima. vtrū quis fidelis
potuerit fructū aliquē asserre in
presenti vita nisi in xp̄o vite ve
ra manserit per fidē ⁊ caritatez
non fictā. ¶ Secūda. vtrum bea
tus marcus conuenienter inter
euāgelistas figura leonis sit des
gnatus. ¶ Tertia. vtrū licitū fuit
sc̄to marco sibi amputare digitū
vt sacerdotio indign⁹ haberet.

D primaz
questionē qua
querit. vtrum
aliqs fidelis
potuerit fru
ctum aliquē
asserre in pres

L

In festo sancti marci euangeliste.

senti vita nisi in xpo vite vera manserit per fidem et caritates non fictam. sic pceditur. Et videtur q sic. ¶ Primo. quia multi qui no manent in xpo per caritates faciunt aliquos bonos actus qui sunt boni fructus. duz nudu vestiunt. famelicu pascunt. ieiunant et orationes faciunt. ergo etc. ¶ Secundo. multi qui no manent per caritatem in xpo docendo et predicado faciunt multiplicem fructu in conuersione fidelium. vt patet. ergo etc. ¶ Tertio sic. ois schola docet q opera extra caritatem ad multa valent. et videtur mereri aliquid saltē bona temporalia. quia sicut se habet pena ad malū actum. ita se habet premium ad bonū. Sed nullū malū factum apud deū iustū iudicem est impunitū. ergo nec aliquod bonū irremuneratū. ergo no manens in xpo per caritatē aliquid merebitur per bona que facit. ergo etc. ¶ In oppositū est euangelium presens. ¶ Respondeo dicendum. q xps ad ostendendū q necesse est manere in eo per fidem et caritatē ad hoc vt quis valeat fructificare opera meritoria vite eterne comparat se per similitudinē viti. et fideles palmitibus. dicendo. Ego sum vitis vera et vos palmites. quasi dicēdo. talis est comparatio vestra ad me qualis palmitū ad vitem. de quibus palmitibus dicitur in psal. Extendit palmites suos vsq ad mare. Dicitur autē xps vitis non

solum qz est fons humoris et virtutis ad fructificandū. sed etiaz vt dicit albertus super iohannē quia ministrat humorē eterne et spiritualis gaudij qui cor letificat qui hominē bone spei libenter reddit qui seculi tristitiā pellit. qui inebriado seculariū obliuisci facit. qui calorē caritatis infundit. Dicendū est ergo q sicut palmes no potest facere fructum nisi manserit in vite. eo q fonte humoris destitutus est. sic nec aliquis fidelis potest spualiter fructificare nisi manserit in xpo humorē. gratie suscipiēs ab ipso. qui vero manet in eo per caritatē. hic fert fructū multū. Dicit autem sanctus thō. sup iohannem. q triplicē fructū fert in vita ista. Primus est abstinere a peccatis. Esa. xxvii. Dic est ois fructus tollatur peccatū etc. Secundus est vacare operibus sanctitatis. Rom. vi. Dabebitis fructum vestrum in sanctificatione etc. Tertius fructus est vacare edificatiōi aliorum. ps. De fructu operū tuorum satiabitur terra. Fert etiam fructū quartū in vita eterna. Job. iiii. Fructū congregat in vitam eternā. Nic est vltimus et perfectus fructus oim laborū nostrorū. Sap. iiii. Bonorum laborū gloriosus est fructus. ¶ Ad ratios in oppositū. ¶ Ad primā sedam estyna responsio. quia aliqui in caritate no eritētes possunt multa opera facere de genere bonorum. sunt tamen

sine caritate infructuosa quo ad meritū vite eterne. que solum diligētibz deum repromittitur s̄m illd̄ Job. xxxvj. Annūciat de ea amico suo q̄ possessio ei⁹ sit opera autē que fiūt sine caritate infructuosa sunt q̄ ad hoc Sap. iij. Vacua est spes eozū ⁊ labores sine fructu. Ad tertiāz potest esse eadē respōsio q̄ bona facta sine caritate nō sunt meritoria vite eterne ⁊ ita infructuosa sunt quo ad illud. vt dictum est. Vel secūdo respōdet. q̄ vt habetur .iij. sen. di. xv. q. j. arti. iij. q. iij. Duplex dicitur meritum. scz de cōdigno. ⁊ meritū de congruo. Meritū de cōdigno dicitur actus per quez efficitur. vt ipse agens habeat debitū recipiēdi. Meritū de cōgruo dicitur actus per quem efficitur debitū dandi in dante s̄m decentiā ipsius. Cū autem in omnibus illis que gratis dantur. prima ratio dandi sit amor. impossibile est q̄ aliquis tale sibi debitū faciat qui amicitia caret. ⁊ ideo cū bona tēporalia ⁊ eterna ex diuina liberalitate nobis donātur. nullus acq̄rere potest debitū recipiēdi aliis quod illorum. nisi per caritatem ad deū. ⁊ ideo opera extra caritatem facta nō sunt meritoria ex cōdigno. nec eterni nec tēporalis alicuius doni apud deū. sed quia diuinam bonitatem decet vt vbiq̄q; dispositionē inuenit. perfectionē adiciat. Ideo ex merito congrui dicitur aliquis me-

teri aliquod bonū per opera extra caritatem facta. ⁊ s̄m hoc opera ista ad triplex bonū valēt. scz ad tēporaliū cōsecutionē. ad dispositionē. ad gratiā. ⁊ ad consuetudinē bonozum operū. quia tamen hoc meritum nō proprie dicitur meritum. Ideo magis concedendum est q̄ huiusmodi opera non sint alicuius meritoꝝ r̄ta q̄ q̄ sint.

D secundā q̄stionem qua queritur. vtrū beatus marcus cōuenienter inter enāgelistas figura leonis sit designatus. Et videtur q̄ non. Quia beatus marcus vt dicit in vita sua fuit humilim⁹ ⁊ mitis. sed hec nō pueniūt leoni qui supbus ⁊ feror dicitur ergo nō pueniēter per leonē designat. Secūdo. beatus marcus scripsit de oibus factis xp̄i de quibus alij euangeliste. ergo nō magis debuit designari per leonē q̄ per aquilam vel hominē vel bouem. In oppositū est illud Ezech. j. Facies leonis a dextris ipsorūz quattuor. R̄ideo dicendū q̄ beatus marcus cōuenienter designatus ⁊ figuratus est per leonē. Pro quo notādum q̄ per quattuor facies quas vidit ezechiel p̄pheta in animalibus vno designantur quattuor euangeliste siue quattuor euangelia ab

L ij

In festo sancti marci euangeliste.

eis descripta de dño nostro iesu
 christo. Et sicut i facie hominis
 designatur euangeliz matthei.
 sic in facie leonis designat euan
 geliz marci. Circa qd cõsiderã
 dum. qd lz marcus de omnibz xpi
 factis scripsit sicut et alij. tñ spe
 cialiter versat et immorat circa
 resurrectione et regnũ xpi qd as
 secutus est in sua benedicta re
 surrectione. fm qd dicit aposto
 lis immediate post resurrectio
 nem suã. mat. xxviii. Data est mi
 hi omnis potestas i celo et in ter
 ra. Quod quidẽ regnũ per leonẽ
 conuenienter designatur qui est
 rex animalũ. vt dicit isidorus li
 bro etymologiarum. xij. Et ideo
 materia circa quam specialiter
 immoratur euangeliz marci de
 signatur i nomine leonis. Et hoc
 ppter tria q i resurrectione xpi re
 periunt et ppter tribz leõis assimi
 lantur. Primum est resurrectiois
 efficiens principium. qd in alijs ho
 minibz est extrinsecũ. sed in xpo
 fuit intrinsecũ fm qd ipse dicit
 Job. x. Potestatem habeo ponẽ
 di animam meã et iterũ sumendi
 eam qui propriã virtute surrexit
 Et similiter huiusmodi in pprie
 tate leonis reperit. Dormit em̃
 oculis apertis. vt dicit isidorus
 voi supra. Licet autez caro chri
 sti in sepulcro dormierit per ve
 ram mortem et anime separatio
 nem. tamen diuinitas vtriqz con
 iuncta vigilabat. fm qd dicit Lan.
 v. Ego dormio et cor meum vigi
 lat. Proprietate et virtute huius

modi diuinitatis sic vigilante
 rurrexit a somno mortis. vñ pos
 test exponi qd dicit hieremie. iij.
 Ascendit leo de cubili suo. quia
 christus qui est leo de tribu iuda
 de sepulcro ascendit virtute pro
 pria. Secdo assimilatur leoni p
 pter tempus et modum. qz resur
 rectio xpi facta est post triduum
 qd tamen accipitur per synodo
 chen. Ita similiter leo natus de
 nouo tribz dieb? dicit dormire. fm
 Isido. vbi. s. et postea fremitu. et
 rugitu patris erit. sic xps post
 triduum dormitionis in sepulcro
 virtute dei patris fuit excitatus
 a mortis somno. fm qd dicit Act.
 iij. Nunc deus suscitauit a mor
 tuis etc. Et ideo de hoc potest ex
 poni illud genes. xlij. Latul? leo
 nis iuda. Et sequit. Requiescẽs
 accubuiſti vt leo scz in sepulcro
 et subditur. Quis suscitabit euz
 de somno mortis post triduum.
 ad quod potest responderi deus
 pater. vt patet ex predictis. Ter
 tio assimilatur resurrectio leoni
 propter affectum imperium. qz
 licet christus ante resurrectione
 humilis et subiectus apparuit.
 tamen in resurrectione sua dor
 minium omniz obtinuit. fm qd
 dicit apostolus ad Phil. ij. Du
 miliauit semetipsum factus obe
 diens vsqz ad mortem. mortem
 autez crucis. propter quod et de
 exaltauit eum et donauit illi no
 men quod est super omne nomẽ
 vt in nomine iesu omne genu fle
 ctatur celestium terrestrium et

infernozum et. In leone inuenitur hmoi similitudo inq̄tum est rex animaliu vt predictum est. et hoc est quod dicitur apocalip. v. Dicit leo de tribu iuda. qz per suam benedicta passionē et resurrectionem subiecit sibi omnem creaturaz. ¶ Ad rationes in op̄positum. ¶ Ad primā respōdet negando p̄nam. et ratio est. quia hic nō accipitur causa significatiōis seu figuratiōis ex parte p̄ditiōis persone designate per leonē. sed ex parte materie scripte siue de qua loquitur in euangelio p̄ncipaliter siue specialiter. ¶ Ad secūda p̄tz respōsio ad idē. quia p̄na nō valet. quia lz euangelii marci de omnibz factis xp̄i loquitur. tamen specialiter versatur circa resurrectionem xp̄i et regnum eius.

Tertiam questionē qua queritur. vtrū licitū fuit sancto marco amputare digitū vt sacerdotio indignus haberetur. Et videtur q̄ sic. ¶ Primo sic. Et historia sua in qua legitur q̄ sic fecit: et tamē nō reprobaf de hoc. ¶ Secundo sic. Occidere seipsum est magis q̄ mutilare. Sanson autē se interfecit. vt habetur Iudiciū xvi. Et tamen numeratur inter sanctos. ad hebreos. xj. ergo licitum est mutilare seipsum pro

pter aliquam causam. ¶ Tertio sic. minus bonū est contēnendus propter conseruationē maioris boni. sicut ad cōseruationē vite aliquis projicit merces in mare sed virtus castitatis est maius bonum q̄ membrū corporale. ergo licite potest aliquis sibi scindere virilia propter conseruationem castitatis. ¶ In oppositum arguitur per illud quod in decre. dicitur. Si quis amputauerit sibi virilia clericus nō fiat quia homicida sui est. ¶ R̄spondeo dicendū q̄ quelibet pars corporis ordinatur ad totū cuius pars est. et ideo de ipsa ordinandū est prout respicit bonū totius corporis. et vltē respicit bonū hominis et cōitatis. qz sicut pars corporis ordinatur ad totū corpus. sic corpus ad hominē. cuius pars est. et vnus homo ad totam cōmunitatē. Igitur si membrū aliquod sit nociuū corpori. vt pote propter aliquā egritudinē vel putredinē est alioz membrorum corruptiuū. Tunc est conclusio prima. q̄ licite potest abscindi ne inficiat alia membra. et hoc ab eo cuius est si habeat artem medicandi. vel ab alio deuolūtate eius. quia vt habetur. ij. ij. q. lxx. arti. j. De quilibet cōmissa est cura salutis sui corporis. sicut et homicida et raptor per iudicem licite occiditur. et a cōmunitate hoim abscinditur. inq̄tum eius vita esset in nocumētū cōmunitatis. quia iudicibus cō

In festo sancti petri martyris:

mittitur salus cōmunitatis. Si autem membrū sit sanum. tunc est secūda conclusio. q̄ regulariter nō est licitum alicui seipsum mutilare. Et hoc probatur sic. Primo. quia homo naturaliter amat seipsum et per consequens omnia que sunt de integritate ipsius. et ideo mutilare seipsum est contra caritatem quam quilibet tenetur habere ad seipsum. Secundo sic. homo similiter est pars cōmunitatis. ergo inferre sibi nocentū per mutilationē est agere contra cōmune bonū. Tertio. deus est institutor nature instituēdo mēbra eius. et ideo mutilans seipsum agit contra deum. Tertia conclusio. q̄ in casu licitum est. videlicet ex precepto dei occulto. qd̄ dicitur instinctus spiritus sancti. Pr̄ conclusio. quia deus est auctor nature et dñs vite et mortis humane. et per consequens omnium membrorum. et ideo si precipit homini sibi auferre vitam vel membrum aliquod. nō solum licitū sed etiā debitū est hoc fieri. Et hoc modo dicit sanctus thomas. in. ii. q. cxxxv. arti. ii. ad. ii. q̄ credibile est q̄ beatus marcus hoc q̄ digiti sibi amputavit ex instinctu spiritus sancti fecit sine quo non licet alicui sibi manus inſerere. Hoc idem sanctus thomas ponit in. ii. q. cxxii. ar. v. (ad. ii. de sanſone dicens q̄ sicut) dicit augustinus. s. de civ. dei. q̄ non sanſon aliter excusat q̄ seipsum

cuſ hostib⁹ ruina dom⁹ oppressit nisi quia latenter spūſſanct⁹ hoc iuſſerat. qui per illum miracula faciebat. Et eandē rationē assignat de quibusdā sanctis feminis que tempore persecutionis seipsas occiderūt. de quibus ecclesia memoriā facit. Ad rationes in contrariū. Ad primas de sctō marco. Et de sanſone pr̄ responsio ex dictis. Ad tertiā respōdetur negādo p̄nam. Et ratio est. q̄ illud assumptū in maior. ut dicit sanct⁹ tho. (ii. q. lxx. ar. s. ad tertiū. Est intelligēdum. qm̄ aliter p̄videri nō potest q̄ saluti spūali semp̄ potest aliter subueniri q̄ per membri preſeſionē. q̄ peccatū subiacet voluntati. et ideo in nullo casu licet membrū abſcindere p̄pter quodcumq̄ peccatū vitandū. Hic dicitur soſtom⁹ exponēs illud Mart. xij. Sunt eunuchi q̄ seipsos caſtraverūt p̄pter regnū celozū. nō dicit in ebroz abſeſione. sed malarum cogitationū interreptione maledictioni est obnoxius. q̄ membrum abſcindit. et ea que hominū cidarum sunt talis p̄ſumit.

In festo sancti petri martyris de ordine predicatorum est euangelium. Si quis vult post me esse. Mart. xvi. Circa quod potest